

Miljø- og
Fødevareministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for lysåbne naturtyper og arter
på Naturstyrelsens arealer
2. planperiode 2016-2021
i Natura 2000-område nr. 135
Tisvilde Hegn og Melby Overdrev

Titel:

Natura 2000-plejeplan for
lysåbne naturtyper og arter
på Naturstyrelsens arealer
2. planperiode 2016-2021
i Natura 2000-område nr. 135
Tisvilde Hegn og Melby Overdrev

Udgiver:

Naturstyrelsen
Gjøddinggård
Førstballevej 2
7183 Randbøl
www.nst.dk

År:

2017

Foto:

Lokation: Melby Overdrev
Forside: Mogens Holmen
Billede 1: Anne Johannisson
Billede 2: Ida Dahl-Nielsen

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse
G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.:

978-87-7179-047-4

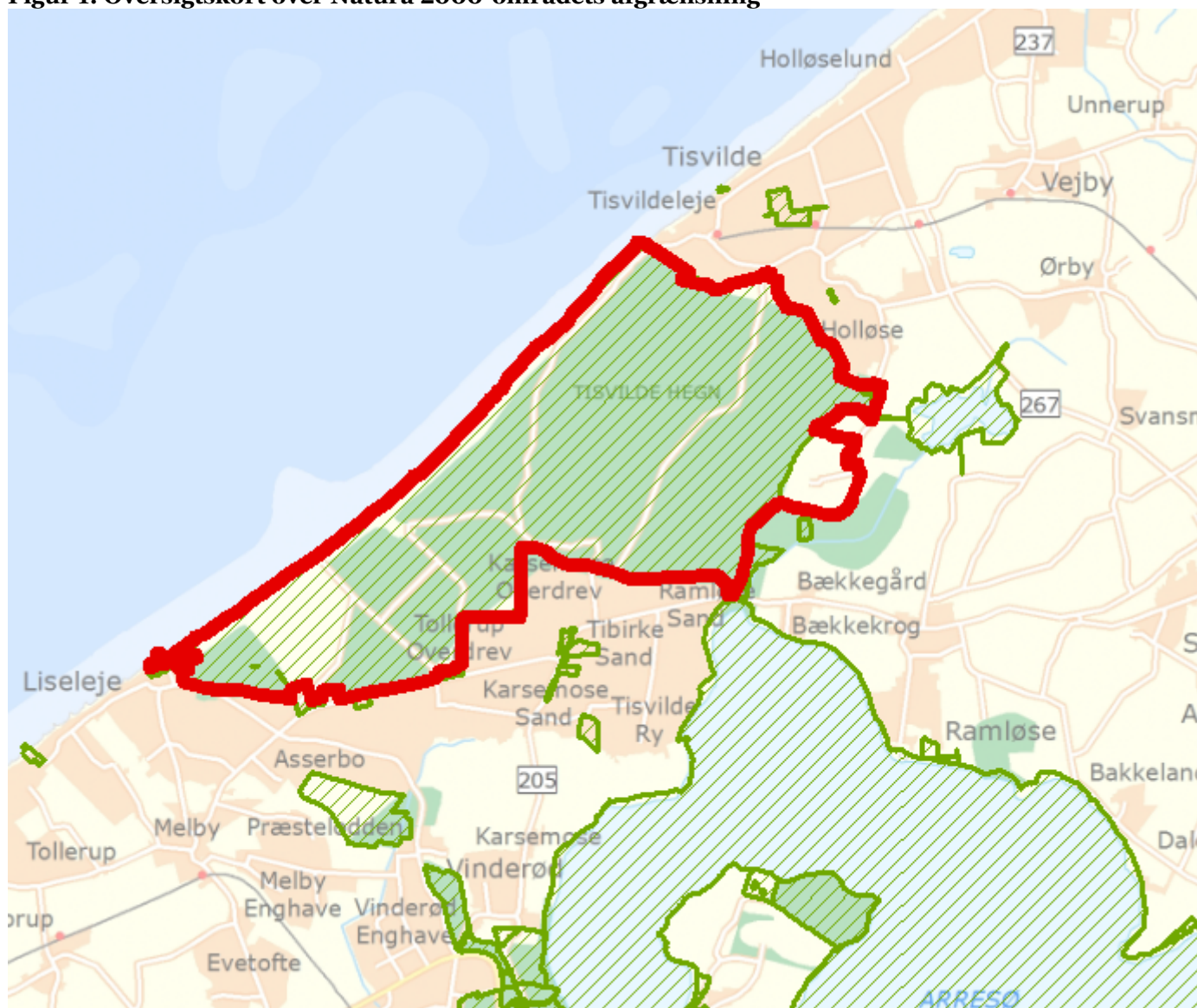
Må citeres med kildeangivelse.

1. Generelt

Der er 20. april 2016 offentliggjort Natura 2000-planer for 252 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N135 *Tisvilde Hegn og Melby Overdrev* og vedrører Naturstyrelsens arealer på 1972 ha.

Figur 1: Oversigtskort over Natura 2000-områdets afgrænsning

- Natura2000 område
- Naturstyrelsens areal

I denne plejeplan er arealer og indsatser opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og arter knyttet til de lysåbne naturtyper. Natura 2000 plejeplaner for de skovbevoksede naturtyper, samt mere detaljerede oplysninger om indsatsen i Natura 2000-områderne findes på Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan. For supplerende læsning herom henvises til Naturstyrelsens driftsplaner for det pågældende område, som findes på Naturstyrelsens hjemmeside vedr. driftsplanlægning.

Naturstyrelsen har udarbejdet et resumé af plejeplanen, som indgår i den kommunale Natura 2000-handleplan for området. Dette resumé er vedlagt som bilag 1.

Plejeplanen gælder for perioden 2016 -2021 og skal således senest være gennemført med udgangen af år 2021. Plejeplanen vil forsat være gældende efter 2021 og efterfølgende alene blive ajourført, når der foretages ændringer i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, ændringer i Natura 2000- eller driftsplanlægningen eller ændringer i øvrige forhold, der måtte give anledning til at ajourføre plejeplanen.

Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogram. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

I 2016-18 foretager Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA) genkortlægning og tilstandsvurdering på alle arealer (lysåbne naturtyper og skovnaturtyper), og resultatet forventes at indgå i kommende basisanalyser for hvert enkelt område i 2019.

Få adgang til MiljøGIS overvågningsdata fra basisanalysen her:

<http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=natura2000planer2h2014>

2. Områdebeskrivelse

Natura 2000-området har et areal på 2.045 ha og omfatter Tisvilde Hegn, Tibirke Bakker, Asserbo Plantage, Liseleje Plantage samt Melby Overdrev. Området ligger direkte ud til Kattegat med en kyststrækning på 8 km mellem Liseleje og Tisvildeleje. Området er langt overvejende statsejet. Dog ligger der østligt et ca. 25 hastort område i Tibirke bakker som består af store privatejede fritidsejendomme.

Store dele af området er dækket af flyvesand og tilplantet med plantager til dæmpning af sandfygningen. Skovfyr er det mest dominerende træ i plantagerne. Hvor bunden er fugtig og sandlaget tyndt, har birk, eg og bøg dog kunnet trives.

To store, fredede lysåbne naturlokaliteter i området er Tibirke Bakker mod øst samt vestpå det ca. 130 ha store klitområde Melby Overdrev, som gennem en lang årrække blev benyttet af forsvaret til skydeøvelser. Langs kysten, der har stor rekreativ betydning, findes en bræmme af åbne klitter. Meget af området har en tør jordbund, men spredt i skovområdet findes dog også småsøer/vandhuller, moser og kildevæld. De fleste af småsøerne er gravede.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På SVANAs hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Natura 2000-området har et areal på 2.045 ha. Langt det meste af området er statsejet og forvaltes af Naturstyrelsen, i alt ca. 1.972 ha.

Figur 2: Kort over Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-området

Tabel a: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	Naturtype	Total
7220	Kildevæld	0,1
2130	Grå/grøn klit	33,9
2190	Klitlavning	5,1
2140	Klithede	109,7
2250	Enebærklit	0,4
2110	Forklit	1,2
2120	Hvid klit	30,2
2160	Havtornklit	0,5
I alt		181,2

Desuden er der i udpegningsgrundlaget nævnt følgende arter, der forekommer, eller har potentiale til at kunne indfinde sig, i Naturstyrelsens dele af Natura 2000-området:

- Stor kærguldsmed
- Stor vandsalamander

3. Status for gennemførelse og erfaringer fra 1. plejeplanperiode

Plejeplanen for 1. planperiode omfattede 32 plejetiltag hvilket omfattede bl.a. rydninger af bevoksning og opvækst, bekæmpelse af invasive arter, afbrænding af mindre hedearealer, gravning af vandhuller for at tilgodese Stor Kærguldsmed og Stor Vandsalamander samt rydning for at fremme udvikling mod habitatnaturtyperne 2130 Grå/grøn klit, 2140 Klithede og 2190 Klitlavning.

Naturstyrelsen har gennemført en evaluering i form af en statusopgørelse og overvejelser om hvilke erfaringer, der kan drages af første planperiode. Med baggrund i denne evaluering kan Naturstyrelsen konkludere, at de planlagte indsatser er gennemført i plejeperioden for Naturstyrelsens arealer og at disse indsatser har bidraget positivt til opfyldelse af Natura 2000-planens målsætninger.

Tabel b: Status for gennemførelse af plejeplanens mål for 1. planperiode 2009-2015.

Gennemførte indsatser (antal)	32	Gennemførte indsatser (areal)	141 ha	100 %
Ikke-gennemførte indsatser (antal)	0	Ikke-gennemførte indsatser (areal)	0 ha	0 %

Tabel c: Oversigt over ikke-planlagte indsatser der er gennemført, som gavner arter eller naturtyper i udpegningsgrundlaget.

Naturtype	Naturtypenavn	Plejemål	Plejetiltag	Ha	Begrundelse for gennemførelse af ikke planlagt plejetiltag
2130 2140 2190	Grå/grøn klit Klithede Klitlavning	Fremme udvikling mod de nævnte naturtyper	Rydning af uønsket opvækst	19 ha samlet for de 3 naturtyper	Der viste sig nye muligheder i planperioden for at gennemføre indsatser for 19 ha nye områder mhp at udvikle habitatnaturtyper ved at foretage rydning af uønsket opvækst.

Billede 1. Der sker en stor naturplejeindsats for at sikre lyngen og de udpegede naturtyper på Melby Overdrev

Generelle bemærkninger og konkrete erfaringer i forhold til 1. generations plejeplanlægning

Generelle bemærkninger

I området er plejetiltagene: rydninger af bevoksning og opvækst, bekæmpelse af invasive arter, afbrænding af mindre hedearaler gennemført til sikring af den sammenhængende lysåbne natur og plejemålene vurderes at være nået. Alle habitatnaturtyperne i udpegningsgrundlaget vurderes overordnet at have haft gavn af plejen der har medvirket positivt i forhold til målet om at sikre en gunstig bevaringsstatus.

Der er gennemført bekæmpelse af invasive arter især Rynket Rose (*Rosa Rugosa*).

Bekæmpelsesmetoderne har været valgt alt efter hvor planten står og har omfattet gravning, slåning og afbrænding. Udfordringen fra denne invasive art er stadig betydelig, og indsatsen ventes derfor øget i den kommende periode.

Plejeindsatsen er over planperioden blevet intensiveret og udvidet hvilket er muliggjort som følge af indgåelse af strategiske partnerskaber med bl.a. uddannelsesinstitutioner, lokale frivillige og NGO'er.

Konkrete erfaringer

Projektet med at skabe 11 ha klitnaturtyper indgår i et samlet projekt, hvor der jf. tabel c er ryddet i alt 30 ha skovbevoksning og bjergfyr mellem Melby Overdrev og Stængehus. På Melby Overdrev har Forsvaret haft det praktiske og økonomiske ansvar for at rydde området for forsagere (u-eksploderet ammunition) efter ca. 200 års militær anvendelse, mens Naturstyrelsen har haft det praktiske og økonomiske ansvar for at håndtere bevoksning (primært rydning af bjergfyr, som ikke kan fjernes maskinelt).

I området er der efterfølgende foretaget afbrænding i mosaikker for at fremme udvikling mod klitnaturtyper. Både omkring det nye område og om Melby Overdrev er der etableret brændbælter.

Brandbælterne vedligeholdes på en måde, så der til stadighed fremkommer områder med varmt sand (sandmarker) hvilket er gavnligt for arter som trives her eksempelvis myreløve, og de rødlistede sommerfugle Spættet Bredpande og Gråbåndet Bredpande.

På Melby Overdrev indgår frivilligt arbejde med at trække træer op i samarbejde med DN og lokale frivillige for at opretholde den lysåbne natur. Projektet afvikles ved 2 årlige arbejdsdage hvor ca. 70 – 100 frivillige møder frem og bekæmper opvækst af træer primært birk og fyr. Der er tale om et stort og vigtigt projekt som har tiltrukket sig positiv opmærksomhed.

Det er erfaringen at indvandringen af bævreasp på hedeflader ikke kan begrænses med mekaniske metoder, hvorfor der planlægges græsning i områder, hvor bævreassen er under indvandring. Af hensyn til insektlivet ønskes græsningen begrænset i tid og/eller rum, idet græssende dyr ofte vil spise de urter som gavner insekterne. På Melby Overdrev forynges lyngen i området ved årlige afbrændinger i mosaikker og ved slåning. Bevoksninger af bjergfyr i området søges begrænset ligeledes ved afbrænding. Indsatsen forekommer at være effektiv.

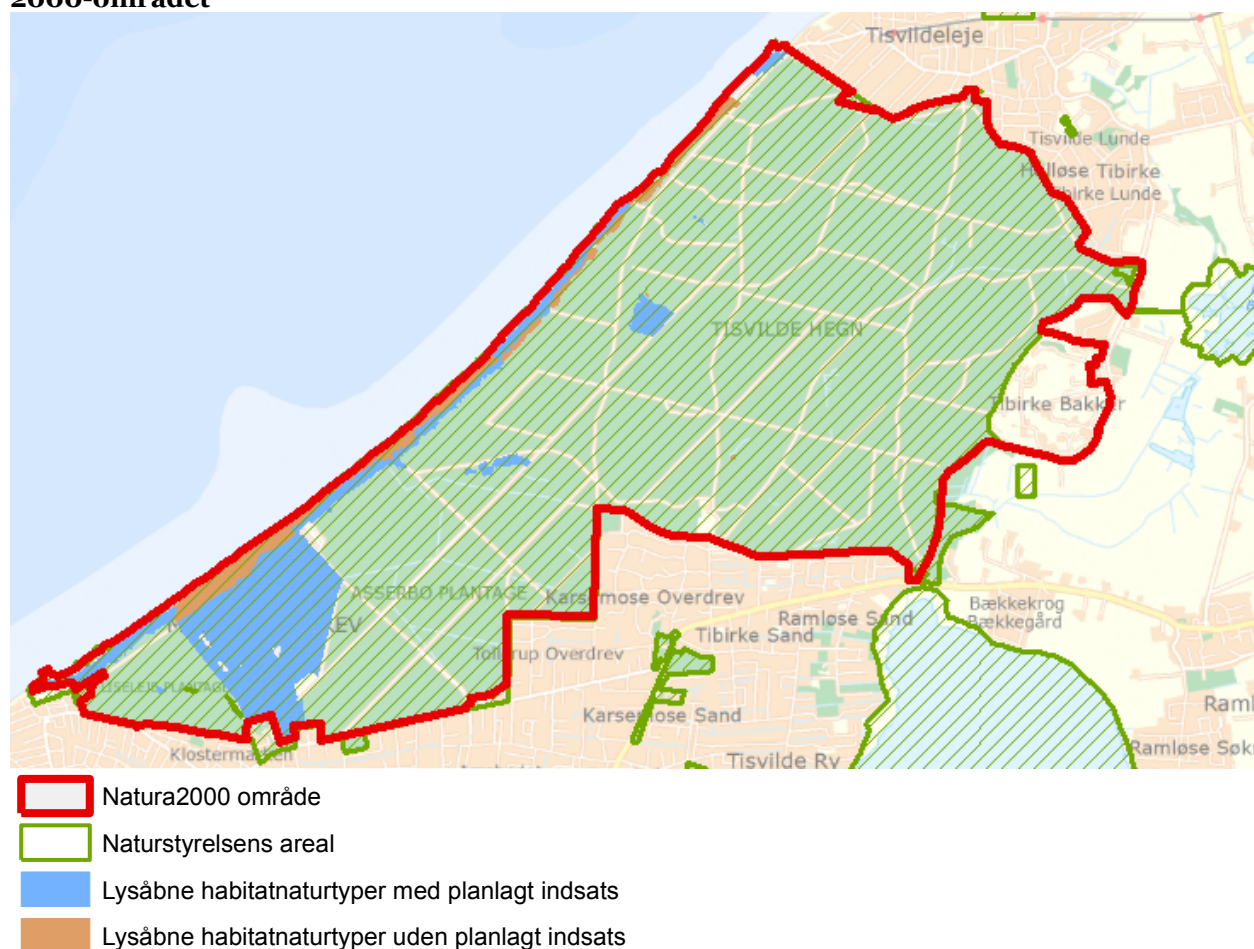
Andre steder i området arbejdes med græsning eksempelvis ved Harehøj og Hjortebjerg og arealerne fremstår i dag velafgræsset. Enebærdalen, strøget langs Gærdevej m.fl. holdes lysåbene ved slåning, hvor det afslåede materiale køres bort for at fjerne næringsstoffer fra områderne.

Herved begrænses anden opvækst, så enebær sikres bedre vækstbetingelser i lysåbne omgivelser. Det er endnu for tidligt at vurdere om den del af enebærklitten, der har haft en moderat naturtilstand er i bedring, men enebærbuskene ser ud til at trives, da de generelt er tætte og i sund vækst. Indsatsen vurderes derfor at være tilstrækkelig. Området omkring Bøllejungen plejes også med mekanisk slåning og optrækning af uønskede buske og træer. I området er der også plejet for udviklingen af enebærkrat som her er ganske markant.

Der er etableret et nyt vandhul i Bøllejungen til gavn for udpegningsarterne Stor vandsalamander og Stor kærguldsmed. Der er endnu ikke konstateret forekomster af arten, men vandhullet forestår ikke tilvokset og levestederne vurderes derfor at være velegnet.

4. Mål og plejetiltag

Figur 3: Oversigt over lysåbne naturtyper og planlagte indsatser i Natura 2000-området

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne hvid klit (2120), grå/grøn klit (2130) og havtornklit (2160) med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.
- Naturstyrelsen vil være særlig opmærksomme på arten stor kærguldsmed, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens *plejemål* for de ovenstående lysåbne naturtyper og arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype, og det samme kan være tilfældet for en art.

Desuden præsenteres de typer af *plejetiltag*, som Naturstyrelsen vil anvende på baggrund af Naturstyrelsens erfaringer og bedste viden om naturpleje, der blandt andet omtales i det vejledende indsatskatalog for N2000-plejeplanlægning for lysåbne naturtyper, Skov- og Naturstyrelsens

Naturplejestrategi (1999), Naturstyrelsens plejebog om 'Græsning og høslæt i naturplejen', Naturstyrelsens plejebogsserie for henholdsvis overdrev, ferske enge, søer, strandenge, hede, mose, små vandhuller samt Naturstyrelsens Naturportal.

På et areal kan der forekomme mere end én slags plejetiltag, ligesom der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens vurdering af omfanget af de enkelte plejetiltag, der vil blive gennemført i plejeplanens periode. På Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000 findes links til kort med detaljerede oplysninger om mål og indsatser på lokalitetsniveau.

Plejemål og plejetiltag for lysåbne naturtyper

Der vil på de lysåbne naturtyper i dette Natura 2000-område blive foretaget *løbende* pleje, med henblik på opretholdelse af naturtypen i form af henholdsvis græsning og mekanisk pleje, rydning af opvækst, og bekæmpelse af invasive arter, jf. nedenstående skema.

Billede 2. Mange steder vokser bagklitten til med rynket rose fra kysten og bjergfyr, pil og bævreasp fra skoven. Rynket rose planlægges bekæmpet på bl.a de habitatnaturtyper, hvor der er mere end 10% invasive arter.

Der foretages endvidere *enkeltstående* indgreb i form af hegning til græsning, rydning af bevoksninger på lysåbne arealer og understøttelse af genetablering af naturlig hydrologi ved aktiv lukning af dræn og grøfter og ved en passiv indsats idet der ikke vedligeholdes grøfter i området.

Endvidere er 120 ha underlagt en cyklisk drift med lyngslæt og pletvise afbrændinger med års mellemrum.

Tabel d: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Sikring af naturtypen	41,0
			Naturtypebevarende pleje	22,4
	2140	Klithede	Sikring af naturtypen	114,5
			Naturtypebevarende pleje	114,4
	2120	Hvid klit	Sikring af naturtypen	30,2
			Naturtypebevarende pleje	11,9
	2110	Forklit	Sikring af naturtypen	1,2
	2160	Havtornklit	Sikring af naturtypen	0,5
			Naturtypebevarende pleje	0,2
	2190	Klitlavning	Sikring af naturtypen	5,0
			Naturtypebevarende pleje	0,3
	7220	Kildevæld	Sikring af naturtypen	0,1
	2250	Enebærklit	Sikring af naturtypen	0,4
			Naturtypebevarende pleje	0,4

Tabel e: Planlagte løbende plejetiltag af hensyn til lysåbne naturtyper
Areal omfattet af indsatsen (ha)

		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Bekæmpelse af invasive arter	Nyt	0,4
			Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	Eksisterende	4,2
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	22,0
			Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslåede	Nyt	0,7
			Græsning	Eksisterende	6,6
	2140	Klithede	Bekæmpelse af invasive arter	Nyt	2,3
				Eksisterende	1,1
			Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	Nyt	2,2
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,1
			Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslåede	Eksisterende	1,1
			Rydning af opvækst	Eksisterende	56,1
			Afbrænding	Eksisterende	22,6
			Græsning	Nyt	9,0
	2120	Hvid klit	Bekæmpelse af invasive arter	Nyt	0,5
				Eksisterende	0,1
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	29,0
	2110	Forklit	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	1,2
	2190	Klitlavning	Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	Eksisterende	0,1
			Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslåede	Nyt	0,1
				Eksisterende	0,2
			Rydning af opvækst	Eksisterende	1,6
			Afbrænding	Eksisterende	0,9
			Græsning	Nyt	0,4
	7220	Kildevæld	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,1
	2250	Enebærklit	Rydning af opvækst	Eksisterende	0,4

**Tabel f: Planlagte enkeltstående plejetiltag af hensyn til lysåbne naturtyper
Areal omfattet af indsatsen (ha)**

		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Rydning af bevoksning	Nyt	0,3
			Hegning	Eksisterende	6,6
	2140	Klithede	Rydning af bevoksning	Nyt	2,3
				Eksisterende	2,3
	2190	Klitlavning	Rydning af bevoksning	Nyt	0,1
				Eksisterende	0,1
	7220	Kildevæld	Rydning af bevoksning	Eksisterende	0,0
			Hegning	Eksisterende	0,1

Plejemål og plejetiltag for arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af plejetiltagene for naturtyperne i de områder som arten er eller potentielt kan blive tilknyttet. Disse plejetiltag fremgår af tabel e og f.

En mere detaljeret beskrivelse af specifikke artsplejetiltag fremgår af Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at de i Natura 2000-planen udpegede naturtyper og arter på sigt kan opnå en gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres natur/skovtilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges. For arter uden tilstandsvurderingssystem og for deres levesteder er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for de udpegede arter stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder for arterne.

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N 135

Natura 2000-området har et areal på 2.045 ha. Langt det meste af området er statsejet og forvaltes af Naturstyrelsen, i alt ca. 1.972 ha. Natura 2000-området består af et habitatområde og har et areal på 1.975 ha. Området er særligt udpeget på grundlag af væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper og arters levesteder: hvid klit (2120), grå/grøn klit (2130), klithede (2140), klitlavning (2190), skovkli (2180), søbred med småurter (3130), bøg på mpr (9110) og stilkegekrat (9190) samt stor kærguldsmed og stor vandsalamander.

Tabel I: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		Total
	Naturtype	
7220	Kildevæld	0,1
2130	Grå/grøn klit	33,9
2190	Klitlavning	5,1
2140	Klithede	109,7
2250	Enebærklit	0,4
2110	Forklit	1,2
2120	Hvid klit	30,2
2160	Havtornklit	0,5
I alt		181,2

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne hvid klit (2120), grå/grøn klit (2130) og havtornklit (2160) med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.
- Naturstyrelsen vil være særlig opmærksomme på arten stor kærguldsmed, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Desuden er der i udpegningsgrundlaget nævnt følgende arter, der forekommer, eller har potentiale til at kunne indfinde sig, i Naturstyrelsens dele af Natura 2000-området:

- Stor kærguldsmed
- Stor vandsalamander

Indsats for de lysåbne naturtyper

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget.

Tabel II: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Sikring af naturtypen	41,0
			Naturtypebevarende pleje	22,4
	2140	Klithede	Sikring af naturtypen	114,5
			Naturtypebevarende pleje	114,4
	2120	Hvid klit	Sikring af naturtypen	30,2
			Naturtypebevarende pleje	11,9
	2110	Forklit	Sikring af naturtypen	1,2
	2160	Havtornklit	Sikring af naturtypen	0,5
			Naturtypebevarende pleje	0,2
	2190	Klitlavning	Sikring af naturtypen	5,0
			Naturtypebevarende pleje	0,3
	7220	Kildevæld	Sikring af naturtypen	0,1
	2250	Enebærklit	Sikring af naturtypen	0,4
			Naturtypebevarende pleje	0,4

Tabel III: Planlagte løbende plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Bekæmpelse af invasive arter	Nyt	0,4
			Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	Eksisterende	4,2
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	22,0
			Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslåede	Nyt	0,7
			Græsning	Eksisterende	6,6
	2140	Klithede	Bekæmpelse af invasive arter	Nyt	2,3
				Eksisterende	1,1

			Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	Nyt	2,2
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,1
			Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslåede	Eksisterende	1,1
			Rydning af opvækst	Eksisterende	56,1
			Afbrænding	Eksisterende	22,6
			Græsning	Nyt	9,0
	2120	Hvid klit	Bekæmpelse af invasive arter	Nyt	0,5
				Eksisterende	0,1
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	29,0
	2110	Forklit	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	1,2
	2190	Klitlavning	Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	Eksisterende	0,1
			Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslåede	Nyt	0,1
				Eksisterende	0,2
			Rydning af opvækst	Eksisterende	1,6
			Afbrænding	Eksisterende	0,9
			Græsning	Nyt	0,4
	7220	Kildevæld	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,1
	2250	Enebærklit	Rydning af opvækst	Eksisterende	0,4

Tabel IV: Planlagte enkeltstående plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)				Omfattet af eksisterende planlægning	Total
	Naturtype	Plejetiltag			
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Rydning af bevoksning	Nyt	0,3
			Hegning	Eksisterende	6,6
	2140	Klithede	Rydning af bevoksning	Nyt	2,3
				Eksisterende	2,3
	2190	Klitlavning	Rydning af bevoksning	Nyt	0,1
				Eksisterende	0,1
	7220	Kildevæld	Rydning af bevoksning	Eksisterende	0,0
			Hegning	Eksisterende	0,1

Plejemål og plejetiltag for arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af plejetiltagene for naturtyperne i de områder som arten er eller potentielt kan blive tilknyttet. Disse plejetiltag fremgår af tabel III og IV.

Af hensyn til arten stor kærguldsmed gennemføres specifikke artsplejetiltag i form af slåningspleje nær levested for arten. Stor vandsalamender vil ligeledes have gavn af dette specifikke artsplejetiltag.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at de i Natura 2000-planen udpegede naturtyper og arter på sigt kan opnå en gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres natur/skovtilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges. For arter uden tilstandsvurderingssystem og for deres levesteder er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for de udpegede arter stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder for arterne.

**Miljø- og
Fødevareministeriet**
Naturstyrelsen

Gjøddinggård
Førstballevej 2
7183 Randbøl

www.nst.dk